

Pán Občan – OZ, Prievidzská 36, 972 01 Bojnice

OKRESNÝ ÚRAD BRATISLAVA	
- 4 -	
Došlo dňa: 04. 09. 2018	
Prílohy/lysty:	Číslo spisu: 035971/1618
0771923/1618	Vybavuje: D47

Okresný úrad Bratislava
odbor starostlivosti o životné prostredie
oddelenie ochrany prírody a vybraných
zložiek životného prostredia
Tomášikova 46
832 05 Bratislava 3

Co: JAE

Bratislava, 03.09.2018

Vec:

„Sanácia environmentálnej záťaže – výstavba podzemnej tesniacej steny a povrchovej tesniacej vrstvy – Bratislava – Vrakuňa – Skládka CHZJD“ – odvolanie proti rozhodnutiu okresného úradu

Okresný úrad Bratislava, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia, ako príslušný orgán štátnej správy (ďalej len „príslušný orgán“) vydal rozhodnutie číslo: OÚ-BA-OSZP3-2018/034971/DUM/EIA-r z 20. augusta 2018, ktorým rozhodol, že projekt **„Sanácia environmentálnej záťaže – výstavba podzemnej tesniacej steny a povrchovej tesniacej vrstvy – Bratislava – Vrakuňa – Skládka CHZJD“** sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Proti uvedenému rozhodnutiu Inštitút vodnej politiky (ďalej len „IVP“), ku ktorému sa pridávame, podáva v zákonnej lehote **odvolanie**

z nasledovných dôvodov:

1. Námietka týkajúca sa zaradenia navrhovanej činnosti podľa prílohy č. 8 zákona

Príslušný úrad v odôvodnení rozhodnutia uvádza, že predmetný projekt sa svojimi parametrami týka činnosti zakategorizovanej podľa prílohy č. 8 zákona do kapitoly č. 9 Infraštruktúra, do položky č. 9 (Stavby, zariadenia, objekty a priestory na nakladanie s nebezpečným odpadom), ktorá podlieha zisťovaciemu konaniu pri prahovej hodnote od 10 t/rok. Svoje rozhodnutie odôvodňuje tým, že „navrhovaná činnosť nie je samostatne zaraditeľnou činnosťou podľa prílohy č. 8 zákona, keďže v predmetnej prílohe činnosť „sanácia environmentálnej záťaže“ nie je uvedená, a preto navrhovateľ nemá povinnosť túto činnosť posudzovať“.

Máme za to, že príslušný orgán nevychádzal zo spoľahlivo zisteného stavu veci, čo viedlo k nesprávnemu zakategorizovaniu navrhovanej činnosti a vydaniu nezákonného rozhodnutia o neposudzovaní projektu podľa zákona č. 2004/2006 Z.z.

Odôvodnenie:

- Podľa odôvodnenia rozhodnutia príslušný orgán bez uskutočnenia vlastného dokazovania si osvojil ničím nepodložený názor navrhovateľa, že navrhovanou činnosťou je „sanácia environmentálnej záťaže“, ktorá nevyžaduje posúdenie vplyvu na životného prostredie. S uvedeným názorom nesúhlasíme, pretože sa zakladá na nesprávnej definícii pojmu „environmentálna záťaž“, ktorý európska legislatíva v životnom prostredí nepozná. Podľa európskej legislatívy ide o synonymum pojmu „historicky kontaminované územie“, na ktoré sa vzťahuje európska Rámcová smernica o vode. Ide teda o dve rozdielne pomenovania toho istého problému, čo nebolo pri tvorbe národnej legislatívy o environmentálnych záťažach zohľadnené. V dôsledku toho bola vytvorená duplicitná legislatíva – vodný zákon, do ktorého bola transponovaná Rámcová smernica o vode (systémový prístup) a geologický zákon a naň nadväzujúci zákon 409/2011 Z.z. o niektorých opatreniach na úseku EZ (nesystémový prístup), prijatý v rozpore s Rámcovou smernicou o vode. Geologický zákon pod pojmom „environmentálna záťaž“ nerozlišuje zdroj znečistenia (v konkrétnom prípade ide o skládku nebezpečného odpadu) a jeho dopad – kontaminovaná zemina, kontaminačný mrak v podzemnej vode. Z dôvodu nesúladu pojmu „environmentálna záťaž“ s pojmami zavedenými v európskej legislatíve (Rámcová smernica o vode – bodový zdroj znečistenia, kontaminovaná zemina, kontaminačný mrak), nemohla byť činnosť „sanácia environmentálnej záťaže“ zaradená ani do prílohy č. 8 zákona, ani do európskej smernice 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie v znení smernice 2014/52/EÚ. Z uvedeného dôvodu považujeme názor príslušného orgánu, ktorý je založený na názore navrhovateľa nerešpektujúcom európske predpisy, za nesprávny.
- Navrhovaná činnosť pod názvom „sanácia environmentálnej záťaže“ podľa popisu projektu (uzavretie odpadov na mieste tesniacou stenou a izoláciou povrchu skládky – predmet zákazky zo 16.06.2017) možno považovať za **uzavretie, rekultiváciu a sanáciu skládky nebezpečného odpadu**, ktorý podľa prílohy č. 8 zákona spadá do kapitoly č. 9 položky č. 2A **Skládky odpadov na nebezpečný odpad – povinné hodnotenie bez limitu**. Uvedený návrh je obsiahnutý v pripomienke IVP v bode č. 2, s ktorou sa príslušný orgán náležite nevysporiadal.
- Zakategorizovanie navrhovanej činnosti podľa prílohy č. 8 zákona do kapitoly č. 9 Infraštruktúra, do položky č. 9 (Stavby, zariadenia, objekty a priestory na nakladanie s nebezpečným odpadom) považujeme taktiež za nesprávne a nezdôvodnené. Príslušný orgán pritom nepostupoval nezávisle a nestranne, keď bez posúdenia navrhovanej činnosti a vlastného dokazovania prevzal interpretáciu navrhovateľa, uvedenú na str. 5 zámeru. V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že množstvo nebezpečného odpadu nebolo spoľahlivo vyčíslené a bude pravdepodobne niekoľkonásobne vyššie. V zámere sa uvádza iba jeho hrubý a navyše rozporný odhad (10 500 t) s tým, že „**presná bilancia znečistených zemín bude spracovaná po realizácii doplnkového prieskumu**“ (str. 37 zámeru). Do uvedeného odhadu neboli započítané ďalšie neznáme odpady nachádzajúce sa pod povrchom a odpady vznikajúce pri sanácii podzemných vôd. Na str. 37 zámeru sa ďalej uvádza, že „*väčšina odpadov bude upravená solidifikáciou, časť odpadov, ktorá bude obsahovať len ropné látky a môže byť upravená biodegradáciou. Po úprave budú odpady uložené na skládku, resp. budú využité*“. Podľa popisu zneškodňovania nebezpečného odpadu ide o **úpravu, spracovanie a zhodnocovanie nebezpečných odpadov**, t.j. o činnosť, ktorá spadá podľa prílohy č. 8 zákona do kapitoly 9 do položky č. 7A (...alebo úprava, spracovanie a zhodnocovanie nebezpečných odpadov), ktorá taktiež podlieha povinnému hodnoteniu bez limitu (podrobnejšie pripomienky k tvorbe odpadov v námietke č.5). Uvedený návrh je obsiahnutý v pripomienke IVP v bode č. 2, s ktorou sa príslušný orgán náležite nevysporiadal.

- Máme za to, že vydané rozhodnutie príslušného orgánu je rozporné a máťúce. Napriek tomu, že príslušný orgán si osvojil názor navrhovateľa, že „*navrhovateľ nemal povinnosť túto činnosť posudzovať*“, vykonal zisťovacie konanie so záverom, že **navrhovaná činnosť sa nebude posudzovať**. Avšak v rozpore s týmto rozhodnutím, v podmienkach na eliminovanie alebo zmiernenie vplyvu **zmeny! navrhovanej činnosti na životné prostredie** v odrážke 8 v znení: „*V nadväzujúcich konaniach, ako aj pri samotnej realizácii zámeru zabezpečiť, aby všetky činnosti a zariadenia súvisiace s touto sanáciou predmetnej environmentálnej záťaže, ktoré neboli posúdené v rámci tohto konania a ktoré podliehajú postupu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. ... (predovšetkým zariadenia súvisiace s čistením kontaminovaných vôd), boli vyhodnotené v rámci príslušného konania podľa zákona č. 24/2006 Z.z.*“, stanovil **povinnosť vykonať posudzovanie vplyvov na životné prostredie**, a to v bližšie nešpecifikovaných „*nadväzujúcich konaniach, resp. samotnej realizácii zámeru*“. Takéto rozhodnutie, ktoré na jednej strane nepožaduje posudzovanie projektu (vrátane zneškodňovania nebezpečných odpadov, odberu, čistenia kontaminovaných a zneškodňovania odpadových vôd), ale súčasne v podmienkach stanovuje povinnosť toto posudzovanie vykonať, považujeme za rozporné a zmätočné. Ide o alibistické rozhodnutie s cieľom zabrániť posudzovaniu podľa zákona a súčasne vyvolať dojem zákonnosti. Poukazuje to na formálnosť procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a jeho ovplyvňovanie navrhovateľom. **Máme za to, že podmienka v bode 8 podmienok rozhodnutia je nezákonná, keďže posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z, ako aj posúdenie podľa § 16a vodného zákona, musí byť ukončené pred povoľovacími konaniami (stavebné povolenie, vodoprávne povolenia) a pred začiatkom realizácie predloženého zámeru.** Čo sa týka podmienky posúdenia zariadení súvisiacich k čistením kontaminovaných vôd, poukazujeme na dve sporné skutočnosti. V prvom rade zdôrazňujeme, že systém sanácie podzemnej vody bude v rozhodujúcej miere ovplyvnený výstavbou PTS a tesniacej povrchovej vrstvy, (trvalá sanácia vo vnútri PTS – vyvolaná investícia). Preto sanácia podzemných vôd nemôže byť posudzovaná oddelene od hodnotenia vplyvu stavebných objektov na životné prostredie (najmä na podzemnú vodu) a nemožno ju zúžiť iba na posudzovanie čistiarny kontaminovaných vôd (rozpor s prílohou III bod 1a) smernice 2011/92/EÚ v znení smernice 2014/52EÚ – veľkosť a projektové riešenie celého projektu). Za druhé upozorňujeme, že podľa prílohy č. 8 zákona, kapitoly 10 Vodné hospodárstvo, položky 6. Čistiarne odpadových vôd a kanalizačné siete s prahovou hodnotou pre zisťovacie od 2 000 do 100 000 ekvivalentných obyvateľov, čistiarne kontaminovaných vôd do tejto kategórie nespádajú. To znamená, že podľa zákona č. 24/2006 Z.z. nemusí byť táto činnosť samostatne posudzovaná (podľa európskej smernice musí), čo príslušný orgán v odrážke 8 podmienok rozhodnutia nezohľadnil. V tejto súvislosti poukazujeme na pravdepodobne nesprávnu transpozíciu prílohy č. II bod 11 písm. c) smernice 2011/92/EÚ - Zariadenia na spracovanie odpadových vôd (projekty nezahrnuté v prílohe I), ktorá sa vzťahuje na všetky zariadenia na spracovanie odpadových vôd a nielen na čistiarne komunálnych odpadových vôd s prahovou hodnotou od 2000 EO, ako je to zakotvené v zákone 24/2006 Z.z.

Z uvedených dôvodov považujeme prijaté rozhodnutie o neposudzovaní predloženého zámeru za nezákonné, prijaté v rozpore so zákonom 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov a európskou smernicou 2011/92/EÚ v znení smernice 2014/52EÚ.

2. Námietka týkajúca sa podmienok pre elimináciu vplyvu na životné prostredie

Výroková časť rozhodnutia obsahuje aj podmienky na „*eliminovanie alebo zmiernenie vplyvu zmeny! navrhovanej činnosti na životné prostredie*“. Konštatujeme, že značná časť

stanovených podmienok smeruje k získaniu doplňujúcich informácií o aktuálnom stave znečistenia zemín a podzemnej vody a technickom riešení sanácie (podmienky v odrážkach č. 3, 5-10). Príslušný orgán tým uznal za opodstatnené pripomienky značnej časti účastníkov konania, ktorí poukazovali na skutočnosť, že údaje uvedené v zámere sú nedostatočné pre rozhodovanie v otázke posudzovania vplyvov na životné prostredie. Avšak namiesto toho, aby príslušný orgán žiadal od navrhovateľa doplnenie zámeru pred vydaním rozhodnutia, presunul túto požiadavku iba do podmienok rozhodnutia o neposudzovaní navrhovanej činnosti na životné prostredie. Keďže v týchto podmienkach nie je zakotvená povinnosť opätovne posúdiť zámer po doplnkovom prieskume a dopracovaní „realizačného“ projektu podľa zákona č. 24/2006 Z.z., definitívne rozhodol o tom, že projekt sa nebude posudzovať ani v prípade, ak sa „realizačný projekt“ bude výrazne líšiť od predloženého zámeru. Tým príslušný orgán vytvoril zdanie zákonnosti a súčasne umožnil začať so „živelnou“ realizáciou nekomplexného a nezdôvodneného projektu, ktorá bude prebiehať bez potrebných povolení, iba pod „sebakontrolou navrhovateľa“ (a ním určeného geologického dozoru). Navrhovateľ nebude mať žiadnu povinnosť informovať verejnosť o nových skutočnostiach, ani o priebežných výsledkoch sanačných prác. Podmienky stanovené v rozhodnutí neobsahujú žiadne termínové požiadavky, ani nešpecifikujú vecnú a časovú postupnosť plnenia jednotlivých podmienok. Sú preto nekontrolovateľné. **Z uvedeného vyplýva, že príslušný orgán nevychádzal zo spoľahlivo zisteného stavu veci a rozhodnutie o neposudzovaní vplyvov na životné prostredie vydal na nekomplexný a nezdôvodnený projekt sanácie environmentálnej záťaže v rozpore s ustanovením § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.**

3. Námietka týkajúca sa variantného riešenia projektu

K variantnosti predloženého zámeru príslušný orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza, že na základe žiadosti navrhovateľa zo 06.02.2018 upustil od požiadavky variantného riešenia listom z 20.02.2018. V odôvodnení rozhodnutia príslušný orgán ďalej uvádza, že *„navrhovateľ na základe vypracovaných riešení vybral variant enkapsulácie ako jediný reálne uskutočniteľný s poukázaním na environmentálnu záťaž a to tak, aby sanácia environmentálnej záťaže bola vykonaná s čo najmenšími rušivými vplyvmi a v dôsledkami“*. Uvedené zdôvodnenie dokazuje, že príslušný orgán v rozpore so zákonom 24/2006 Z.z. prenechal rozhodovanie o upustení od požiadavky variantného riešenia na navrhovateľa, ktorý rozhodol o tom, že zámer nebude riešený variantne, pričom toto rozhodnutie navrhovateľ prijal ešte pred vypracovaním zámeru v rámci svojho interného konania a pred podaním žiadosti o upustenie od variantného riešenia. Argumenty príslušného orgánu, ktorý sa odvoláva na dodatočnú žiadosť ministerstva o upustenie od variantného riešenia a súhlas príslušného orgánu, preto považujeme iba za formálny administratívny úkon, ktorý má navodiť dojem zákonnosti postupu. Máme za to, že **príslušný orgán tým, že prenechal rozhodovanie o variantnosti riešenia na navrhovateľa, konal v rozpore s ustanovením § 22 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z.z., podľa ktorého iba príslušný orgán na základe žiadosti navrhovateľa môže upustiť od požiadavky variantného riešenia, a to iba vo výnimočných prípadoch, ak pre navrhovanú činnosť neexistuje iná technológia.** Pre prípad predmetného projektu sanácie nie je možné tvrdiť, že neexistuje iná technológia, keďže v kapitole V. predloženého zámeru sa uvádza porovnanie viacerých variantov riešenia, ktoré však neboli rozpracované v súlade s požiadavkami zákona č. 24/2006 Z.z. Príslušný orgán sa nedostatočne vysporiadal s dôvodmi uvedenými v liste IVP z 20.06.2018, ktoré sa týkajú odpovede ministerstva k pripomienke č. 3 v znení:

1. V záveroch štúdie uskutočniteľnosti sa uvádza, že *„ako najvhodnejší koncepčný variant nápravných opatrení bol vybraný variant aktívnej sanácie za účelom dosiahnutia*

požadovaných sanačných limitov. Variant izolácie kontaminovaného územia, bol vybraný iba ako prípadné dočasné opatrenie do doby vykonania sanácie po sanačné limity“.

2. Dodatočný súhlas na upustenie od variantného riešenia nie je v súlade s postupom podľa § 22 ods. 6 zákona 24/2006 Z.z., podľa ktorého „Príslušný orgán na základe žiadosti navrhovateľa môže vo výnimočnom prípade upustiť do 30 dní od doručenia žiadosti od požiadavky variantného riešenia navrhovanej činnosti najmä vtedy, ak nie je k dispozícii iná lokalita, alebo ak pre navrhovanú činnosť neexistuje iná technológia. Ak z pripomienok predložených k zámeru podľa § 23 ods. 4 vyplynie potreba posudzovania ďalšieho reálneho variantu navrhovanej činnosti, príslušný orgán uplatní požiadavku na dopracovanie ďalšieho variantu v konaní podľa tohto zákona.

Príslušný orgán sa dostatočne nevysporiadal ani s pripomienkou IVP v bode 4 stanoviska, v ktorej sa poukazuje na skutočnosť, že viaceré administratívne kroky ministerstva z apríla 2017, boli postavené na jednom variante riešenia, o ktorom rozhodlo ministerstvo (teda navrhovateľ) už v roku 2016, teda viac ako rok pred zisťovacím konaním a rozhodnutím príslušného orgánu o upustení od požiadavky variantného riešenia. To spochybňuje nezávislosť a nestrannosť príslušného orgánu, ktorému navrhovateľ (rezortný orgán) neumožnil rozhodovať vo veci variantnosti riešenia objektívnym spôsobom nezávisle a nestranne. Daný prípad zasahovania navrhovateľa do právomocí príslušného orgánu, možno klasifikovať ako konflikt záujmov.

Z uvedených dôvodov považujeme rozhodnutie v otázke variantnosti predloženého zámeru za nezákonné a odborne nezdôvodnené.

4. Námietka týkajúca sa predmetu navrhovanej činnosti

Príslušný orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza, že „predmetom posudzovaného zámeru nie je posúdenie celého procesu sanácie (prvej a druhej etapy), ale len vybudovanie PTS a povrchovej tesniacej vrstvy, ako stavby na nakladanie s nebezpečnými odpadmi a s tým súvisiacich činností a ich vplyv na životné prostredie. Zvyškové znečistenie, ktoré uniklo do okolitých podzemných vôd v smere prúdenia od tohto zdroja znečistenia bude predmetom 2. etapy sanácie“

S uvedením odôvodnením nesúhlasíme s nasledovných dôvodov:

- Ide o nepravdivé tvrdenie, ktoré je v rozpore s predloženým zámerom. Dokazujú to viaceré informácie, napr. na str. 21 a 28 zámeru, kde sa uvádza, že sanácia podzemnej vody bude súčasťou druhej sanačnej etapy, realizovanej v rámci predloženého zámeru. Na str. 25 zámeru sa uvádza, že „pre účinnú sanáciu kontaminančného mraku sa predpokladá nutnosť využitia kombinácie viacerých sanačných metód“. Sanácia podzemnej vody je rozpracovaná (nedostatočne) na str. 38 zámeru. Na str. 50 zámeru sa pre zdôvodnenie potreby sanačných prác na lokalite uvádzajú nasledovné dôvody:
„c zabrániť ďalšej degradácii prírodných zdrojov (v prípade Vrakune to sú zvodnené dunajské štrky v Chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov);
g) zastaviť šírenie kontaminačných mrakov v okolí EZ a zvrátiť trendy identifikovaných znečisťujúcich látok (zahrnuté v návrhu sanácie EZ vo Vrakuni. Zdôrazňujeme, že uvedené dôvody sú prevzaté zo Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží.
- Tvrdenie príslušného orgánu je v rozpore so samotnou definíciou environmentálnej záťaže – „znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie, alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu“, ako aj definíciou

sanácie environmentálnej záťaže - práce vykonávané v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde, ktorých cieľom je odstrániť, znížiť alebo obmedziť kontamináciu na úroveň akceptovateľného rizika s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia“. Z uvedeného vyplýva, že aj podľa nesystémového geologického zákona sanácia environmentálnej záťaže musí zabezpečiť **odstránenie, zníženie alebo obmedzenie kontaminácie podzemnej vody v celom rozsahu a nie iba vo vybranej (značne redukovanej) časti kontaminovaného územia.**

- Odôvodnenie príslušného orgánu je v zásadnom rozpore s európskou Rámcovou smernicou, ktorá je transponovaná do vodného zákona (zákon č. 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov). Ide o smernicu, ktorá je pre členské štáty záväzná. Podľa nej navrhované opatrenia (sanačné práce) sa musia odvíjať od environmentálnych cieľov (§ 5 vodného zákona – zabránenie šírenia znečistenia a zvrátenie vzostupného trendu koncentrácie znečisťujúcich látok v podzemnej vode) a musia byť výsledkom zákonitých postupov podľa najmä § 13 vodného zákona (vyhodnotenie vplyvov a dopadov na stav útvarov podzemnej vody, monitorovanie stavu útvarov, vypracovanie programu opatrení v plánoch manažmentu povodí – u nás Vodný plán Slovenska). Pre samotný návrh sanačných prác je kľúčovým § 4c ods. 23 vodného zákona (článok 5 ods. 5 smernice 2006/118/ES) v znení: „Ak je potrebné zhodnotiť vplyv existujúcich kontaminačných mrakov útvarov podzemných vôd, ktoré môžu ohrozovať dosiahnutie environmentálnych cieľov, najmä mrakov, ktoré sú spôsobené bodovými zdrojmi znečistenia a kontaminovanou zeminou, je potrebné dodatočne vykonať hodnotenie trendov vzhľadom na identifikované znečisťujúce látky s cieľom overiť, či sa mraky znečistenia z kontaminovaných miest nešíria, nezhoršujú chemický stav útvarov podzemných vôd alebo skupiny útvarov podzemných vôd a či nespôsobujú riziko pre ľudské zdravie a pre životné prostredie. Výsledky týchto hodnotení sa zhrnú v plánoch manažmentu povodí“. Opatrenia vyplývajúce z tohto hodnotenia musia byť povinne zahrnuté v programe opatrení Vodného plánu Slovenska (poznámka: nie sú!). Podľa požiadaviek a záväzných postupov Rámcovej smernice o vode, nie je možné oddeliť opatrenia na zdroji znečistenia od opatrení na elimináciu jeho dopadov vo forme kontaminovanej zeminy a kontaminačných mrakov.

Máme za preukázané, že argumenty príslušného orgánu obhajujúce „zúženie“ predmetu navrhovanej činnosti na vybudovanie PTS a povrchovej tesniacej vrstvy, bez riešenia sanácie podzemnej vody, sú nepravdivé a nepodložené. Zámer predstavuje nekomplexné riešenie, ktoré je v rozpore s geologickým zákonom, vodným zákonom, Rámcovou smernicou o vode a smernicou o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality (smernica 2006/118/ES). Za pravdepodobný dôvod tohto postupu považujeme skutočnosť, že navrhovateľ nezvládol prípravu technológie navrhovanej sanácie podzemnej vody v predloženom zámere. Na uvedené nedostatky sme upozornili v pripomienke č. 5 stanoviska IVP k zámeru, s ktorou sa príslušný orgán náležite nevysporiadal.

5. Námietka týkajúca sa tvorby odpadov

Príslušný orgán sa dostatočne nevysporiadal s otázkou neistôt ohľadom množstva uložených chemických odpadov a vymapovania jeho uloženia (pripomienka č. 6 IVP). Pritom ide o východiskový údaj, ktorý bude mať zásadný vplyv na projekt sanácie, keďže v odrážke 5 podmienok rozhodnutia príslušný úrad stanovil povinnosť „zabezpečiť pri realizácii zámeru odťaženie a zneškodnenie navážky chemického odpadu presahujúcej územie ohraničené podzemnou tesniacou stenou“. To bude znamenať významnú zmenu projektu, pretože je reálny predpoklad, že sa výrazne navýši množstvo odpadov vznikajúcich pri sanácii. Navyiac

podmienka je formulovaná vágne. Nešpecifikuje žiadne požiadavky týkajúce sa hĺbky výkopov, nestanovuje kvalitatívne kritériá pre odťaženie odpadov a nerieši otázku koordinácie s výstavbou PTS a finálnej úpravy výkopov (zavezenie zeminou?, otvorený výkop?). Príslušný orgán tento nedostatok informácií obhajuje príslubom, že „*chýbajúce ohraničenie znečisteného územia vo vzťahu k ďalším existujúcim zdrojom znečistenia, ktoré zostane mimo priestor PTS, súvisiace so skládkou CHZJ, budú overené v rámci prípravnej etapy sanácie v doplnkovom geologickom prieskume*“ a následne doplnené do **realizačného projektu**. Tento príslub nič nemení na fakte, že predložený zámer **nevychádza zo spoľahlivo zisteného stavu vecí a príslušný orgán nemal dostatok spoľahlivých podkladov pre vydanie rozhodnutia o neposudzovaní navrhovanej činnosti na životné prostredie** (pripomienka č. 12 IVP týkajúca sa realizačného projektu, s ktorou sa príslušný orgán náležite nevysporiadal). Ide o snahu vyhnúť sa posudzovaniu vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie, keďže realizačný projekt, aj v prípade, že sa bude zásadne líšiť od predloženého projektu, už nebude podliehať posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. (nie je to stanovené v podmienkach rozhodnutia). Navyše poukazujeme na skutočnosť, že projekt sanácie environmentálnej záťaže sa vypracúva podľa geologického zákona, ktorý pojem „realizačný projekt“ nepozná a ani právne neupravuje.

Príslušný úrad sa nezaoberal ani otázkou tvorby odpadov pri sanačných prácach. V tejto súvislosti poukazujeme na rozporné údaje uvedené v zámere. Na str. 37 zámeru sa uvádza, že „*Predpokladané celkové množstvo znečistených zemín je 10 500 t, čo predstavuje pri priemernej objemovej hmotnosti 2,1 t/m³ asi 5 000 m³ upravovaného a zneškodňovaného odpadu*“. Uvedený údaj spochybňujú údaje na str. 33 zámeru, kde sa uvádza, že „*Pri budovaní PTS vznikne odhadom asi 15 000 m³ znečistených zemín, klasifikovaných ako nebezpečný odpad, a to z terénnych úprav (5 000 m³), odťaženia znečistených zemín z vonkajšej strany PTS (5 000 m³) a zo samotných výkopov pri budovaní PTS (5 000 m³)*“ t.j. **31 500 t. Ide o trojnásobný rozdiel v stanovenom množstve znečistených zemín (nebezpečného odpadu), pričom ani jeden údaj nie je spoľahlivo podložený výsledkami prieskumu**. Pritom treba zdôrazniť, že aj toto množstvo (15 000 m³) predstavuje približne iba tretinu z celkového množstva odpadu, ktorý vznikne pri sanačných prácach (viac ako 47 000 m³). Vzhľadom na nepravdivý výskyt znečistenia v zeminách a vysokú premenlivosť druhu a koncentrácie kontaminantov v horizontálnom i vertikálnom smere, „*neznečistené*“ oblasti nie je možné spoľahlivo vymapovať. Z toho dôvodu celý objem vyťažených zemín by mal byť považovaný za nebezpečný odpad. V zámere sú uvedené aj rozporné informácie o spôsobe nakladania s odpadmi. Na str. 37 zámeru sa uvádza, že „*Predpokladá sa nutnosť úpravy väčšiny odpadov solidifikáciou (časť odpadov môže obsahovať len ropné látky a môže byť upravená biodegradáciou). Po úprave budú odpady uložené na skládku, resp. (pokiaľ to bude možné na základe výsledkov) využité*“. Na str. 36 zámeru sa uvádza, že „*Na izoláciu povrchu skládky bude využitá samotvrdnúca suspenzia premiešaná so zeminou vytlačenou pri budovaní PTS*“. To znamená, že odpad, ktorý vznikne pri sanačných prácach bude iba premiestnený z výkopov pre PTS do povrchovej (tesniacej) vrstvy skládky, ktorú je preto potrebné považovať za stavbu na nakladanie s nebezpečnými odpadmi. Z uvedeného vyplýva, že zámer nevychádza zo spoľahlivo zistených údajov o tvorbe odpadov, jednoznačne nedefinuje spôsob ich zneškodňovania a **nehodnotí vplyv stavby na nakladanie s nebezpečnými odpadmi (povrchová tesniaca vrstva) na životné prostredie**.

Máme za preukázané, že príslušný úrad pri rozhodovaní o neposudzovaní projektu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. dostatočne nezohľadnil jedno z hlavných výberových kritérií - produkciu odpadu. Rozhodol o neposudzovaní zámeru napriek tomu, že nemal spoľahlivé údaje o tvorbe odpadu, jeho zneškodňovaní a vyhodnotení vplyvov na životné

prostredie. Konal tak v rozpore s prílohou č. 10 ods. 1 bod 4 zákona č. 24/2006 Z.z., ako aj prílohou č. III ods. 1 písm. d) smernice 2011/92/EÚ. Na uvedené nedostatky sme upozornili v pripomienke č. 6 stanoviska IVP, s ktorou sa príslušný orgán náležite nevysporiadal.

6. Námietka týkajúca sa stanovenia cieľových hodnôt sanácie a rizikovej analýzy

Príslušný orgán v odôvodnení rozhodnutia uvádza, že „*cieľové hodnoty sanácie boli určené tak, aby zistené environmentálne a zdravotné riziko bolo eliminované postupom podľa smernice MŽP na vypracovanie analýzy rizika znečisteného územia*“. Takto stanovené cieľové hodnoty podľa príslušného orgánu „*rešpektujú normy kvality podzemných vôd ako sú uvedené v rámcovej smernici o vode*“. S uvedeným odôvodnením zásadne nesúhlasíme z nasledovných dôvodov:

- Postup vypracovania analýzy rizika podľa používanej smernice MŽP je v rozpore s postupom podľa ustanovenia § 4c ods. 23 vodného zákona (článok 5 ods. 5 smernice 2006/118/ES), ktorý je citovaný vo vyššie uvedenej námietke č. 4. Postup pri hodnotení kontaminačných mrakov (vrátane mrakov pochádzajúcich z historicky kontaminovaných lokalít) a postup pri stanovení cieľových hodnôt sanácie (compliance values) je podrobne rozpracovaný v metodickom usmernení č. 17 „*Guidance on Preventing or Limiting Direct and Indirect Inputs in the Context of the Groundwater Directive 2006/118/EC*“, ktorý bol vypracovaný pod koordináciou Európskej komisie a schválený vodnými riaditeľmi (vrátane Slovenska). Riziková analýza vypracovaná pre skládku CHZJD Vrankuňa je v zásadnom rozpore s týmto metodickým postupom, podľa ktorého sa cieľové hodnoty sanácie (minimálne štyri rozdielne hodnoty v smere prúdenia podzemnej vody smerom k možným receptorom (napr. využívané vodárenské zdroje) musia stanoviť s ohľadom na preukázané šírenie znečistenia a stúpajúce trendy koncentrácie kontaminantov v podzemnej vode. **Preto tvrdenie, že cieľové hodnoty sanácie rešpektujú normy kvality podzemných vôd, ako sú uvedené v rámcovej smernici o vode, je nepravdivé a zavádzajúce.** Cieľové hodnoty stanovené pre zónu A a B okrem toho, že nie sú stanovené zákonným a metodicky správnym postupom, sú nezmyselné. Odhadom až dve tretiny týchto zón budú uzatvorené v „nepriepustnom“ sarkofágu, preto nevidíme žiadny zmysel, stanovovať cieľové hodnoty sanácie pre zóny, ktoré by mali byť odizolované od podzemných vôd a využívania územia. Okrem toho dosiahnutie stanovených cieľových hodnôt sanáciou podzemnej vody v „sarkofágu“ je možné považovať za málo reálne, resp. nereálne. V juhovýchodnej oblasti pod skládkou, ktorá spadá do zóny B – územie mimo PTS v záhradkárskej oblasti, nebola v rámci prieskumu overená kvalita podzemnej vody, preto účinok sanačných opatrení na kvalitu podzemnej vody bude nekontrolovateľný.
- Za zásadný problém pri hodnotení znečistenia a rizikovej analýze považujeme používanie vlastných (geologických) limitných hodnôt (identifikačné a intervenčné kritéria), ktoré nemajú oporu v žiadnom právnom predpise. Sú v zásadnom rozpore s kritériami pre hodnotenie chemického stavu útvaru podzemnej vody podľa Rámcovej smernice o vode a smernice 2006/118/ES – prahové hodnoty, environmentálne normy kvality podzemnej vody. Používanie nezákonných kritérií pre hodnotenie znečistenia podzemnej vody má za následok skreslené vyhodnotenie stavu znečistenia podzemných vôd a nesprávne stanovenie cieľových hodnôt sanácie. **Preto rizikovú analýzu a jej výsledky možno považovať za neprijateľné z dôvodu použitia nezákonných kritérií.** V prílohe prikľadáme limitné hodnoty stanovené podľa geologickej legislatívy a vodnej legislatívy (vodný zákon a nariadenie vlády č. 282/2010 Z.z.).

Máme za preukázané, že príslušný orgán sa dostatočne nevysporiadal s pripomienkou IVP v bode 16 stanoviska. Tým, že akceptoval a obhajoval postup navrhovateľa pri

rizikovej analýze a stanovení cieľových hodnôt sanácie, postupoval v rozpore s vodným zákonom, nariadením vlády SR č. 282/2010 Z.z., Rámcovou smernicou o vode a smernicou 2006/118/ES a metodickým usmernením č. 17.

7. Námietka týkajúca sa znečistenia podzemnej vody a jej sanácie

Príslušný orgán sa dostatočne nevysporiadal s pripomienkami IVP v bodoch 7 – 11 a v bodoch 14 – 17 stanoviska, ktoré sa týkajú neistôt hodnotenia aktuálneho stavu znečistenia podzemnej vody vrátane identifikácie zdrojov znečistenia a absencie technického riešenia sanácie podzemných vôd (najmä technológie čistenia a zneškodňovania kontaminovaných vôd). Konštatujeme, že príslušný orgán sa v plnom rozsahu sa stotožnil s argumentmi navrhovateľa a vydal rozhodnutie o neposudzovaní napriek tomu, že:

- nebol vyhodnotený aktuálny chemický a kvantitatívny stav príslušného útvaru podzemnej vody, ani stav znečistenia podzemnej vody v širšom okolí skládky,
- neboli identifikované významné zdroje znečistenia podzemnej vody, ktoré majú kumulatívny vplyv na kontaminačný mrak znečisťujúcich látok, ktorý sa šíri smerom do Žitného ostrova. Ide najmä o zdroj znečistenia podzemnej vody tetrachlóreténom, ktorý podľa záverečnej správy z prieskumu (Dekonta, 2015) nemá pôvod v skládke CHZJD. Tento problém musí byť riešený prioritne, pretože kontaminačný mrak tetrachlóreténu je rozšírený smerom do Žitného ostrova v dĺžke minimálne 5 km,
- nebol definovaný spôsob sanácie podzemnej vody, technológie čistenia kontaminovanej vody a zneškodňovania odpadovej vody,
- nebol vyhodnotený výsledný efekt sanácie podzemných vôd oproti súčasnému stavu znečistenia podzemnej vody, ani v priestore uzatvorenom PTS, ani v kontaminačnom mraku pod PTS,
- neboli špecifikované látky, ktoré budú použité na výstavbu PTS a povrchovej tesniacej vrstvy a ani vyhodnotené s tým súvisiace riziko zhoršenia kvality podzemných vôd,
- neboli vyhodnotené riziká, vyplývajúce z nedostatočnej tesnosti PTS, ktorá môže mať za následok vytvorenie oveľa nebezpečnejšieho zdroja kontaminácie oproti súčasnosti (vysoká pravdepodobnosť),
- nebol vyhodnotený spôsob odvádzania zrážkových vôd mimo územie ohraničené PTS, napriek tomu, že ide o významný vplyv na množstvo a kvalitu podzemných vôd v okolí stavby,
- nebolo urobené posúdenie vplyvu sanačných prác na zmenu hladinového režimu podzemnej vody a vyhodnotenie dopadu na kvantitatívny stav útvaru podzemnej vody podľa § 16a vodného zákona (článok 4.7 Rámcovej smernice o vode), ktoré musí byť ukončené ešte pre územným konaním o umiestnení stavby.

Uvedené nedostatky spochybňujú efektívnosť, zmysluplnosť a opodstatnenosť sanačných opatrení navrhovaných v zámere. Máme za preukázané, že príslušný orgán prijal rozhodnutie o neposudzovaní projektu napriek tomu, že nemal dostatočné informácie s ohľadom na:

- opis zložiek životného prostredia, ktoré môžu byť v dôsledku projektu závažne ovplyvnené (podzemnú vodu),
- veľkosť a riešenie celého projektu,
- znečistenie podzemných vôd pri vypúšťaní kontaminovaných vôd do podzemných vôd,
- opis významným vplyvom na životné prostredie (vrátane pozitívnych),
- riziká na ľudské zdravie z dôvodu kontaminácie vody,
- riziká s ohľadom na látky a technológie použité pri budovaní PTS.

Týmto postupom príslušný orgán konal v rozpore s prílohou III smernice 2011/92/EÚ a prílohou IIA v znení smernice 2014/52/EÚ. Odôvodnenie príslušného orgánu, ktorý sa

odvoláva na argumentáciu navrhovateľa, že chýbajúce informácie budú doplnené v rámci doplnkového prieskumu, považujeme za alibistické a účelové, s cieľom vyhnúť sa posudzovaniu vplyvov na životné prostredie.

8. Námietka týkajúca sa povolení navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

Príslušný orgán sa nedostatočne vysporiadal s pripomienkou IVP v bode 15 a nešpecifikoval konkrétne povolenia najmä podľa stavebného a vodného zákona, bez ktorých nie je možné začať s realizáciou projektu sanačných prác. Doterajšie skúsenosti dokazujú, že sanácia environmentálnych záťaží sa vykonáva bez posudzovania vplyvov na životné prostredie a bez potrebných stavebných a vodoprávných povolení. Osobitne poukazujeme na povolenie priameho vypúšťania odpadových vôd do podzemných vôd, ktoré je podľa Rámcovej smernice o vode zakázané (okrem zdôvodnených výnimiek). Zdôrazňujeme, že toto povolenie, ako aj povolenie podľa § 16a vodného zákona (článok 4.7 Rámcovej smernice o vode), je limitujúce pre návrh sanácie podzemných vôd. V prípade nesplnenia podmienok pre udelenie uvedených povolení, je celý návrh sanácie environmentálnej záťaže bez porušenia právnych predpisov neuskutočniteľný.

Máme za preukázané, že príslušný orgán nepostupoval podľa prílohy 9 bod 16 zákona č. 24/2006 Z.z., tým, že v rozhodnutí nešpecifikoval všetky druhy požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov. Týmto postupom dal „tichý súhlas“ na začatie realizácie projektu bez potrebných povolení.

Záver:

Na základe vyššie uvedených námietok vyplývajú nasledovné závery:

- zámer nevychádza zo spoľahlivo zisteného stavu vecí,
- zámer nedostatočne popisuje nulový stav znečistenia kontaminovaného územia – chemický a kvantitatívny stav príslušného útvaru podzemnej vody a stav v širšom okolí skládky, vrátane vymapovania rozsahu kontaminovanej zeminy,
- zámer neposkytuje žiadne informácie o ďalších zdrojoch znečistenia v okolí skládky, ktoré sa podieľajú na znečistení zemín v okolí skládky a znečistení podzemnej vody v existujúcom kontaminačnom mraku,
- zámer neposkytuje spoľahlivé údaje o tvorbe odpadov a ich zneškodňovaní,
- zámer neposkytuje vyhodnotenie vplyvov kontaminačného mraku na ľudské zdravie a životné prostredie podľa zákonom stanovených kvalitatívnych kritérií tak, aby boli kontrolovateľné v priebehu sanácie,
- zámer nedefinuje komplexný systém sanácie podzemných vôd – odber a čistenie kontaminovaných vôd, zneškodňovania odpadových vôd,
- zámer nehodnotí vplyv sanačných opatrení na životné prostredie,
- zámer nehodnotí riziká vyplývajúce z netesnosti „sarkofágu“,
- zámer nebol riešený variantne,
- zámer nehodnotí ekonomické dôsledky vybraného variantu – trvalá sanácia podzemnej vody uzatvorenej v „sarkofágu“.

Z uvedených dôvodov, najmä s poukázaním na porušovanie národných a európskych právnych predpisov v námietkach č. 1 – 8, žiadame napadnuté rozhodnutie zrušiť v celom rozsahu a vec vrátiť na nové konanie.

Vzhľadom na zjavný konflikt záujmov (navrhovateľ je obstarávateľom projektu, povoľujúcim orgánom podľa geologického zákona, obstarávateľom sanačných prác,

odvolacím orgánom v správnom konaní), žiadame, aby odvolanie riešilo zodpovedajúce „oddelenie konfliktných funkcií“ v zmysle požiadaviek článku 9a smernice 2014/52EÚ.

U. Z. Michaela Ziller